

Autonomi perkasakan tadbir urus universiti

Untuk menjadi sebuah universiti bertaraf dunia, kecemerlangan akademik sahaja tidak memadai. Sebaliknya sesebuah universiti itu perlu menyediakan ekosistem tadbir urus yang kondusif dan sistem sokongan yang dapat melonjakkan pencapaiannya.

Mewujudkan ekosistem tadbir urus yang baik perlu disokong dengan pemberian autonomi kepada universiti. Manakala autonomi pula perlu dilonjakkan dengan kepimpinan yang bertransformatif sebagai asas dan pemangkin kepada kecemerlangan universiti.

Ini antara inti pati penting dalam siri kedua program Wacana Akademia anjuran Akademi Kepimpinan Pendidikan Tinggi (AKEPT) dan Universiti Putra Malaysia (UPM) baru-baru ini yang menampilkan tiga panel, iaitu mantan Naib Canselor Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Prof Tan Sri Datuk Sri Dr Syarifah Habsah Syed Shahabuddin; Naib Canselor dan Presiden Taylor University, Prof Datuk Dr Hassan Said dan Timbalan Naib Canselor (Pembangunan) Universiti Malaya (UM), Prof Dr Faisal Rafiq Mahmd Adikan.

Mudah rangka strategi

Mengikut Syarifah Habsah, universiti boleh melakar atau merancang strategi dengan mudah bagaimana menjadi sebuah universiti bertaraf dunia, tetapi membentuk dan menyediakan ekosistem tadbir urus adalah sangat penting dan ia bukan perkara mudah. Pemimpin universiti perlu mempunyai kemahiran menguruskan sebuah universiti.

Naib Canselor misalnya perlu menunjukkan kepimpinan berkualiti dan transformatif yang mampu membawa warga universiti bersama-sama menjayakan visi dan misi institusi. Kepimpinan universiti yang berkesan tidak boleh hanya bergantung kepada seorang individu, sebaliknya secara berpasukan.

Tadbir urus berkait dengan autonomi. Autonomi adalah faktor kritikal bagi pembangunan dan kecemerlangan sesebuah universiti. Autonomi adalah prasyarat penting untuk mewujudkan persekitaran kampus yang dinamik melalui pengurusan universiti yang lebih berdaya saing, kreatif dan fleksibel.

Kepimpinan amat penting dalam menjayakan autonomi. Semua universiti boleh diberikan autonomi tetapi yang membezakannya adalah kualiti kepemimpinan.

Tanpa kepemimpinan yang amanah dan mempunyai akauntabiliti, autonomi akan menjadi faktor kepada salah guna kuasa yang akhirnya merosakkan reputasi universiti.

Hal ini dipersetujui Hassan apabila beliau menegaskan autonomi mesti disertai dengan akauntabiliti dan integriti. Universiti yang diberikan autonomi mesti mempunyai rasa tanggungjawab untuk melunaskan amanah. Autonomi atau penurunan kuasa membuat keputusan daripada Agensi Pusat dan Kementerian kepada universiti perlu dilaksanakan dengan penuh rasa tanggungjawab.

Selain akauntabiliti dan integriti,

autonomi perlu dijayakan kepemimpinan yang transformatif. Matlamat kepemimpinan semata-mata untuk mengurus tetapi mentransformasikan institusi ke tahap lebih tinggi. Ini akan melonjakkan universiti ke persada kecemerlangan.

Persediaan dan akauntabiliti sesebuah universiti amat penting dalam menjayakan autonomi. Justeru, autonomi perlu diberikan secara berperingkat mengikut kesesuaian dan kesediaan sesebuah universiti.

Menurut Rafiq, walaupun Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) telah mengenal pasti empat bidang autonomi, iaitu Governan Institusi, Kewangan dan Penjanaan Kekayaan, Pengurusan Sumber Manusia dan Pengurusan Akademik serta Kemasukan Pelajar, pemberian autonomi perlu dibuat secara bertahap kerana autonomi amat bergantung kepada keupayaan dan akauntabiliti sesebuah universiti.

Jelas beliau, apa yang lebih penting, setiap universiti perlu meningkatkan akauntabiliti dan tahap sistem sokongan serta pengurusan masing-masing untuk melaksanakan autonomi. Universiti tidak lagi boleh mencari alasan untuk tidak cemerlang setelah autonomi diberikan kepada mereka.

Mengikut Syarifah Habsah, autonomi boleh dibahagikan kepada dua aspek, iaitu autonomi institusi dan kebebasan akademik. Jelas beliau, selain autonomi institusi, kebebasan akademik juga adalah satu bentuk autonomi.

Mempertahankan kebebasan akademik adalah penting kerana ia bukti autonomi dalam universiti itu wujud. Lebih-lebih lagi, kebebasan akademik mempunyai nilai teras nyata iaitu mencari kebenaran dan menyatakan kebenaran.

Tidak dinafikan, kebebasan akademik masih wujud di universiti tempatan, namun yang penting bagaimana ahli akademik menyatakan pandangan mengikut saluran yang tepat. Ada ahli akademik yang menggunakan saluran politik untuk bersuara, namun tindakan mereka itu akan menimbulkan syak wasangka.

Perlu kepemimpinan positif

Autonomi institusi dan kebebasan akademik adalah penting bagi memastikan sebuah universiti itu kekal relevan dan dihormati. Namun, kedua-dua aspek ini memerlukan daya kepemimpinan tinggi. Justeru, Akademi Kepimpinan Pendidikan Tinggi (AKEPT) menyediakan program pembinaan kapasiti seperti perkongsian amalan terbaik tadbir urus dari dalam dan luar negara. Ini termasuk siri bengkel dan wacana untuk memahami autonomi dari segi konsep dan pelaksanaan, latihan kepemimpinan, transformatif yang dirasakan amat kritikal dalam usaha menterjemah kepemimpinan dan tadbir urus cemerlang di universiti.

Penulis

ialah Timbalan Pengarah (Latihan dan Kepimpinan), Akademi Kepimpinan Pendidikan Tinggi (AKEPT).

← MIOR KAMARUL SHAHID

miorakamarul@gmail.com